

A&W-rapport 1484

ECOLOGISCHE BEOORDELING NIEUWBOUWPLAN ZWARTE WEG TE VEGELINSOORD

in opdracht van

A&W-rapport 1484

**ECOLOGISCHE BEOORDELING
NIEUWBOUWPLAN ZWARTE WEG TE
VEGELINSOORD**

H. Miedema
E.W. de Vries

Projectnummer 1575Zww.10	Projectleider E.W. de Vries	Status Eindrapport
Autorisatie Goedgekeurd	Paraaf R. Strijkstra	Datum 10 september 2010

Miedema, H. & E.W. de Vries 2010.

Ecologische beoordeling nieuwbouwplan Zwarte Weg te Vegelinsoord. A&W-rapport 1484. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Opdrachtgever

Gemeente Skarsterlân
Postbus 101, 8500 AC Joure
Tel. (0513) 48 12 34

Foto Voorplaat

Zilveren maan, Trijehûs, Kemphanen, Ringslang:
Benny Klazenga, Katlijk

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
Telefoon (0511) 47 47 64, Fax (0511) 47 27 40
E-mail: info@altwym.nl
Web: www.altwym.nl

INHOUD

1. INLEIDING	1
2. BEOOGDE HERINRICHTING	3
2.1. Huidige situatie	3
2.2. Inrichtingsplannen	3
3. RELEVANTE NATUURWAARDEN	5
3.1. Beschermd gebied	5
3.2. Beschermd soorten	6
4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING	11
4.1. Algemeen	11
4.2. Effecten op beschermd gebied en beoordeling	11
4.3. Effecten op beschermd soorten en beoordeling	14
4.4. Samenvattende tabel	16
5. CONCLUSIES	17
5.1. Conclusies m.b.t. beschermd gebied	17
5.2. Conclusies m.b.t. beschermd soorten	17
LITERATUUR	19
BIJLAGEN	
Bijlage 1 Relevante natuurwetgeving	

1. INLEIDING

Aanleiding

De gemeente Skarsterlân is voornemens om aan de zuidoostzijde van Vegelinsoord een herinrichting te realiseren. De plannen bestaan uit het bouwrijp maken van een graslandperceel ten behoeve van de bouw van ca. 14 woningen, de aanleg van een weg, een vijver, een speelveld en een wandelpad.

Op dit moment bevindt de planvorming zich in een fase van ontwikkeling en voorbereiding. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te beoordelen of de voorgenomen herinrichting stuit op conflicten met de natuurwetgeving. De gemeente Skarsterlân heeft Altenburg & Wymenga verzocht het onderzoek en de beoordeling uit te voeren.

Doel

Deze studie is een ecologische quickscan. De effecten van de herinrichting worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- De beoogde herinrichting: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en wordt een beschrijving gegeven van de aard van de activiteit en aspecten met betrekking tot aanleg en gebruik (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk worden de relevante beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect van de ingreep op de natuurwaarden is en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Daarnaast is op 27 april 2010 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de aanwezigheid van en mogelijkheden voor beschermde en/of kritische soorten. Tevens is op 29 april 2010 een visonderzoek uitgevoerd. Voor een uitgebreidere beschrijving van de aanpak ten aanzien van hoofdstuk 3 wordt verwezen naar de paragrafen 1.2 en 2.3 in bijlage 1. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1.

Het plangebied gezien langs de Zwarte Weg in noordelijke richting (foto A&W).

2. BEOOGDE HERINRICHTING

2.1. HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied is gelegen in agrarisch gebied ten zuidoosten van de bebouwde kom van Vegelinsoord in de gemeente Skarsterlân (figuur 1). Het plangebied bestaat uit intensief gebruikt voedselrijk grasland en is in agrarisch gebruik. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 3 ha. De westelijke begrenzing van het plangebied wordt gevormd door de Zwarte Weg en door de bestaande bebouwing langs de Zwarte Weg. Langs de zuidrand van het plangebied loopt een betonpad naar een boerderij. Ten oosten en zuiden van het plangebied liggen intensief gebruikte graslanden. Langs de randen van het plangebied liggen sloten. In het plangebied staat geen bebouwing en er is geen opgaande begroeiing aanwezig. Langs de Zwarte Weg staat een bomenrij.

2.2. INRICHTINGSPLANNEN

Het plan beoogt de realisatie van ca. 14 woningen, de aanleg van een weg, een vijver, een speelveld en een wandelpad en de aanleg van een groensingel langs de oostrand van het plangebied. De bestaande sloot langs de oostrand van het plangebied wordt gedempt. Het terrein wordt in de nieuwe situatie ontsloten door middel van een aansluiting op de Zwarte Weg via het bestaande pad langs de zuidrand van het plangebied. In het centrale deel van het gebied wordt een grote vijver aangelegd, die aansluit op de bestaande sloot langs de noordwestrand.

Figuur 1. Ligging van het plangebied en beschermde gebieden in de omgeving (EHS en Natura 2000-gebieden).

3. RELEVANTE NATUURWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van natuurwaarden die aanwezig zijn binnen en in de omgeving van het plangebied en die tevens beschermd zijn in het kader van ecologische wet- en regelgeving. Er wordt nader ingegaan op natuurwaarden die door hun aanwezigheid/nabijheid mogelijk beïnvloed kunnen worden door de werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting van het plangebied.

3.1. BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000 gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (www.minlnv.nl, figuur 1). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn het 'Sneekermeergebied', dat op ongeveer 3 km ten westen van het plangebied ligt en de 'Deelen', dat ruim 2 km ten noordoosten van het plangebied ligt. Het Sneekermeergebied is aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege bijzondere vogelsoorten die gebonden zijn aan meren en moerassen. Het betreft riet- en moerasvogels en ganzen, eenden en steltlopers, die in het gebied rusten en foerageren. De Deelen is een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgaten. Ook dit gebied is aangewezen voor bijzondere vogelsoorten, in het bijzonder broedende riet- en moerasvogels en foeragerende ganzen en eenden.

Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied is geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur, maar in de omgeving liggen enkele gebieden die in het kader van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) zijn aangewezen (website provincie Fryslân, figuur 1). Op ca. 175 m ten oosten van het plangebied ligt langs het Nieuwe Heerenveense Kanaal een ecologische verbindingzone, die deel uitmaakt van de PEHS.

Ganzenfoerageergebieden

Als gevolg van landelijke regels over schadebestrijding bij overwinterende vogels op boerenland, moeten provincies gebieden aanwijzen waar alle ganzensoorten en Smienten met rust worden gelaten. De provincie Fryslân heeft hiertoe een aantal foerageergebieden aangewezen (www.fryslân.nl). Het plangebied maakt geen deel uit van een zogenaamd ganzenfoerageergebied. Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied ligt ten oosten van het plangebied op ongeveer 375 m afstand. Het betreft de open graslandgebieden ten oosten van de spoorlijn Heerenveen-Leeuwarden.

Weidevogelgebieden

De Provincie Fryslân heeft zich via het Streekplan (Provincie Fryslân 2007) tot doel gesteld zich in te zetten voor het behoud van een gezonde weidevogelstand. In het Streekplan Fryslân is vastgelegd dat goede weidevogelgebieden die door ruimtelijke ingrepen verloren gaan, gecompenseerd dienen te worden. Dit compensatiebeginsel is verder uitgewerkt in het Werkplan Weidevogels in Fryslân 2007-2013 (Provincie Fryslân 2006). Belangrijke weidevogelgebieden zijn in het Werkplan Weidevogels gedefinieerd als gebieden met openheid en rust (kaart 15b bij het Streekplan, via www.fryslân.nl). De Provincie Fryslân is het bevoegd gezag ten aanzien van bovengenoemde regelgeving.

Het plangebied en de directe omgeving daarvan maken geen deel uit van een gebied van openheid en rust, zoals hierboven is beschreven. De weilanden ten zuiden van het plangebied tot aan de weg Ontginning, behoren gedeeltelijk wel tot een gebied van openheid en rust.

Overige gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan of bestemmingsplan. Het plangebied en de directe omgeving zijn niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

3.2. BESCHERMDE SOORTEN

Algemeen: beschermde soorten Flora- en faunawet en Rode Lijsten

Gezien de biotoop (grasland en water) in en rond het plangebied moet mogelijk rekening worden gehouden met enkele algemene soorten die wettelijk beschermd zijn. Deze behoren tot de volgende groepen:

- Amfibieën
- Vissen
- Vogels
- Vleermuizen
- Overige zoogdiersoorten

Op basis van de ligging van het plangebied, de aanwezige biotopen en de aard van de voorgenomen plannen, is het niet waarschijnlijk dat andere soorten of soortgroepen dan de bovengenoemde worden beïnvloed. De relevante en niet-relevante soortgroepen worden hieronder beschreven.

Niet-relevante soortgroepen

Planten

Langs de randen van het plangebied liggen watervoerende sloten. Het plangebied bestaat daarnaast uit intensief gebruikt, voedselrijk grasland (met vooral Engels raaigras-/Ruw beemdgrasweide). Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemene, niet beschermde planten waargenomen: Pinksterbloem, Witte klaver en Vogelmuur. Onder dergelijke omstandigheden worden geen wettelijk beschermde plantensoorten en/of plantensoorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst verwacht.

Ongewervelde diersoorten

Sinds 2007 zijn er verschillende waarnemingen bekend van de zwaar beschermde Gestreepte waterroofkever uit Zuid-Friesland. In 2008 en 2009 is hier door EIS-Nederland nader onderzoek naar gedaan (Kroese et al. 2008 en Kroese & van Cuppen 2009). Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat de Gestreepte waterroofkever niet in het kilometerhok is waargenomen waar het plangebied onder valt, maar dat er wel twee waarnemingen bekend zijn uit andere kilometerhokken in de buurt van Vegelinsoord, o.a. in Natura 2000-gebied De Deelen. De sloten in het plangebied zijn 1 tot 3 meter breed en op de bodem ligt een laag slib. Ook zijn er niet of nauwelijks waterplanten in de sloten aangetroffen. Omdat van de Gestreepte waterroofkever bekend is dat deze de voorkeur geeft aan grotere wateren van minimaal 4 m breed en aan sloten met veel waterplanten, wordt de soort niet in de sloten langs het plangebied verwacht.

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals voortplantingswater voor libellen en waardplanten voor dagvlinders, worden in het plangebied ook geen andere wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (Digitale Natuuratlas Fryslân, De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters et al. 2004, Timmermans et al. 2004, De Boer & Van Hijum 2005, Bos et al. 2006, Bouwman et al. 2008, www.naturalis.nl/eis).

Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de omgeving van het plangebied in het verleden de zwaar beschermde Adder is waargenomen (Creemers & van Delft 2009). Het plangebied zelf vormt voor reptielen geen geschikt leefgebied. Op basis hiervan worden geen reptielen in het plangebied verwacht.

Relevante soortgroepen

Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied de zwaar beschermde Heikikker en Rugstreeppad en lichtbeschermde soorten, zoals Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander voorkomen (Digitale Natuuratlas Fryslân, RAVON 2010, Creemers & van Delft (red.) 2009).

De Heikikker heeft een voorkeur voor plaatsen met een hoge grondwaterstand. De soort komt voor in veenweidegebieden, in de verlandingszone van grotere wateren, in natte heidegebieden en in (Elzen)broekbossen (Nöllert & Nöllert 2001). De Rugstreeppad is een pioniersoort die voornamelijk aanwezig is in de omgeving van onbegroeide, spontaan ontstane, recent aangelegde, pas geschoonde of tijdelijke wateren (Wymenga et al. 2006). Door het ontbreken van het hierboven beschreven leefgebied, worden deze soorten niet in het plangebied verwacht. Ook andere middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten worden niet binnen en nabij het plangebied verwacht.

Tijdens een visonderzoek op 29 april 2010 zijn enkele exemplaren gevangen van de Kleine watersalamander. Ook zijn enkele roepende Bastaardkikkers gehoord. Tevens is het aannemelijk dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van Bruine kikker en Gewone pad.

Vissen

Uit verspreidingsgegevens van vissen blijkt dat in de omgeving van het plangebied naast enkele algemene soorten ook de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper is gevangen. Uit het iets verder weg gelegen Natura 2000 gebied De Deelen is de zwaar beschermde Grote modderkruiper bekend. Omdat er in verband met de beoogde plannen werkzaamheden gepland staan aan enkele sloten in het plangebied en effecten op wettelijk beschermde soorten niet op voorhand zijn uit te sluiten, is op 29 april 2010 een visonderzoek uitgevoerd. Bij dit visonderzoek zijn de sloten langs de randen van het plangebied bevestigd met elektrische visapparatuur. Tijdens het onderzoek zijn enkele algemeen voorkomende vissoorten aangetroffen zoals Snoek, Baars, Brasem en Blankvoorn. Bij het visonderzoek zijn geen wettelijk beschermde vissoorten gevangen, zodat aangenomen mag worden dat deze niet in de sloten langs de rand van het plangebied voorkomen.

Broedvogels

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit agrarisch grasland en biedt daardoor geen broedbiotoop voor vogelsoorten die in opgaande begroeiingen broeden. Het is te verwachten dat in de tuinen en andere opgaande begroeiing in de nabijheid van het plangebied enkele vogelsoorten van stad en park tot broeden komen, zoals Merel, Winterkoning en Houtduif. Door de nabijheid van bebouwing en bomen is het plangebied niet of nauwelijks geschikt voor weidevogels. Het is echter niet uitgesloten dat een enkele minder kritische weidevogel in of nabij het plangebied tot broeden komt, zoals Scholekster, Kievit of Graspieper.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in tabel 3 en in Bijlage IV van de Habitatrictlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Volgens de verspreidingsgegevens van vleermuizen in Fryslân (Limpens et al. 1997, Vos (red.) 2007, Digitale Natuuratlas Fryslân) komen in de omgeving van het plangebied zes soorten vleermuizen voor. Deze zijn: Gewone dwergvleermuis, Ruige Dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Watervleermuis en Meervleermuis.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In het grootste deel van Nederland hebben vleermuizen hun verblijfplaatsen in gebouwen en bomen. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en bomen aanwezig. Er worden om deze redenen geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht in het plangebied.

Foerageergebied

De randen van het plangebied worden mogelijk benut als een deel van het foerageergebied van Gewone dwergvleermuis, Ruige Dwergvleermuis en Laatvlieger. Rosse vleermuis jaagt boven natte grasland- en moerasgebieden en het plangebied heeft voor deze soort geen functie als foerageergebied. Het is tevens onwaarschijnlijk dat Watervleermuis en Meervleermuis gebruik maken van het plangebied om te foerageren, omdat deze soorten foerageren boven water.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals sloten, kanalen, bomenrijen en huizenblokken. Langs de westzijde van het plangebied staat een bomenrij en een aantal huizen die onderdeel uit kunnen maken van vliegroutes van enkele van de genoemde vleermuissoorten.

Overige zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen enkele beschermde zoogdiersoorten voor. Hieronder wordt per beschermingscategorie besproken welke soorten dit zijn en of deze door de beoogde herinrichting kunnen worden beïnvloed.

Licht beschermde soorten

De door de Flora- en faunawet licht beschermde zoogdiersoorten zijn algemeen voorkomende soorten, zoals Egel, Haas, Vos, Bunzing, Hermelijn en diverse muizensoorten. Het plangebied en de omgeving daarvan kunnen voor enkele van deze soorten geschikt leefgebied vormen.

Middelzwaar beschermde soorten

In de ruime omgeving van het plangebied komen geen middelzwaar beschermde zoogdiersoorten voor, met uitzondering van de Steenmarter (Vos 2007, Zoogdieratlas.nl, Digitale Natuuratlas Fryslân). De Steenmarter heeft zich de afgelopen jaren steeds meer in westelijke richting verspreid over Nederland. Volgens de meest recente verspreidingsgegevens wordt deze soort voornamelijk waargenomen in Heerenveen en Joure (Vos 2007, Zoogdieratlas.nl, Digitale Natuuratlas Fryslân). Het is niet onmogelijk dat het plangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van deze soort. Binnen het plangebied zijn echter geen gebouwen of andere structuren aanwezig die zouden kunnen dienen als verblijfplaats van Steenmarter.

Zwaar beschermde soorten

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied één zwaar beschermde zoogdiersoort voorkomt, de Noordse woelmuis (Vos 2007, Zoogdieratlas.nl). Tijdens het veldbezoek op 29 april 2010 is vastgesteld dat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt voor de Noordse woelmuis, zodat het onwaarschijnlijk is dat de soort hier voorkomt. In het plangebied en de omgeving daarvan komen naar verwachting geen andere zwaar beschermde zoogdiersoorten voor (met uitzondering van vleermuizen, zie hierboven).

4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING

4.1. ALGEMEEN

De plannen voor de herinrichting van het plangebied hebben tot gevolg dat een deel van de oppervlakte aan halfnatuurlijk biotoop wordt omgezet in verhard terrein (wegen en parkeerplaatsen), woningen, een vijver en een groensingel. Onderwerp van onderzoek is daarom of en in hoeverre habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kan de inrichting en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij een rol kunnen spelen, zijn:

- aantasting of verlies van leefgebied
- verstoring tijdens de bouw
- lichtverstoring
- verstoring door het nieuwe gebruik

De relevante gebieden en soorten die mogelijk door deze factoren negatieve effecten kunnen ondervinden, worden hieronder besproken.

4.2. EFFECTEN OP BESCHERMDE GEBIEDEN EN BEOORDELING

Natura 2000-gebieden: Voortoets

Volgens de Natuurbeschermingswet (bijlage 1) moet worden ingeschat of de beoogde ingrepen effecten hebben op de instandhoudingdoelen voor de soorten en habitattypen die voor een Natura 2000-gebied zijn aangewezen. De Natura 2000-gebieden 'Sneekermeergebied' en 'Deelen' zijn aangewezen voor bepaalde moerasvogels, watervogels, ganzen en steltlopers. Het Sneekermeergebied is bovendien aangewezen voor de soorten Meervleermuis en Noordse woelmuis en De Deelen voor Meervleermuis en Gestreepte waterroofkever. Wanneer aangewezen en mobiele soorten vanuit het Natura 2000-gebied in de omgeving daarvan komen, zijn zij ook daar beschermd dankzij de externe werking van de Natuurbeschermingswet.

Het plangebied ligt op een relatief grote afstand (ca. 3 km, respectievelijk 2 km) van de Natura 2000-gebieden Sneekermeergebied en De Deelen. De beoogde herinrichting heeft geen groot uitstralend effect. Om deze redenen kan het worden uitgesloten dat de beoogde herinrichting van invloed is op de aangewezen natuurwaarden die alleen binnen de begrenzing van het Sneekermeergebied of van De Deelen aanwezig zijn.

Het is tevens van belang om te bepalen of het plangebied een ecologische functie heeft voor aangewezen soorten van deze Natura 2000-gebieden. Het gaat dan om mobiele soorten die in de Natura 2000-gebieden voorkomen, maar die tevens gebruik maken van omliggende gebieden. In dit geval gaat het om Purperreiger, Bruine kiekendief, Zwarte stern, Kolgans, Grauwe gans, Brandgans, Smient en Meervleermuis (Deelen) en Kleine rietgans, Kolgans, Brandgans, Smient en Meervleermuis (Sneekermeergebied).

Ganzensoorten en Smient

De aangewezen ganzensoorten en Smient rusten binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden, maar foerageren gedeeltelijk op landbouwpercelen daarbuiten. Hierbij geven zij de voorkeur aan relatief open gebieden. In de nabijheid van het plangebied zijn verscheidene verstoringbronnen aanwezig, namelijk de bebouwing en de bedrijvigheid aan de noord- en oostzijde, het Nieuwe Heerenveense kanaal en de spoorlijn Heerenveen-Leeuwarden op ca. 250 m oostelijk van het plangebied en het pad en de boerderij aan de zuidzijde van het plangebied. Hierdoor zijn het plangebied en het graslandgebied direct ten oosten en zuiden daarvan vrijwel ongeschikt als foerageergebied voor ganzen en Smienten. Om die reden wordt verwacht dat de herinrichting geen (significant) negatief effect veroorzaakt op de instandhoudingsdoelen ten aanzien van de aangewezen ganzensoorten en Smient van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Purperreiger

In De Deelen broedt een kleine populatie Purperreigers. Deze vogels foerageren ook in de omgeving van het Natura 2000-gebied. Hierbij gebruiken zij voornamelijk sloten breder dan 1,5-2 m met veel waterplanten en glooiende oevers. Tevens is het van belang dat er voldoende rust aanwezig is, minimaal 200 m van menselijke verstoringbronnen (Van der Hut et al. 2006). Omdat de sloten langs het plangebied en in de omgeving daarvan niet voldoen aan die kenmerken, zijn ze niet geschikt als foerageergebied voor Purperreiger. Er wordt dan ook geen (significant) negatief effect verwacht op de instandhoudingsdoelstelling ten aanzien van Purperreiger van het Natura 2000-gebied Deelen.

Bruine kiekendief

De Bruine kiekendief is een broedvogel van De Deelen met relatief grote territoria. Binnen deze territoria jaagt deze soort in moerasgebieden en agrarisch gebied. Leidend hierbij is een voldoende hoge dichtheid aan prooidieren en voldoende rust. Gezien het uniforme agrarisch karakter, het ontbreken van 'overhoekjes' en de menselijke activiteit in de nabijheid, kan worden aangenomen dat het plangebied en de directe omgeving daarvan geen rol spelen als foerageergebied voor Bruine kiekendief. Er wordt dan ook geen (significant) negatief effect verwacht op de instandhoudingsdoelstelling ten aanzien van Bruine kiekendief van het Natura 2000-gebied Deelen.

Zwarte stern

Binnen De Deelen heeft de Zwarte stern meerdere kolonies. In 2005 ging het om drie kolonies, waarvan één aan de noordzijde van het gebied en twee aan de westzijde (Beemster 2005). Uit het onderzoek van dat jaar bleek tevens dat de sterns van de westelijke kolonies voornamelijk binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied foerageerden, maar dat ook boven de kruidenrijke graslanden en slootjes van het aangrenzende cultuurland werd gefoerageerd (Beemster 2005). Op basis van dit onderzoek wordt verwacht dat de sloten langs het plangebied geen functie hebben als foerageergebied voor Zwarte sterns uit De Deelen. Bovendien vormt de A32 een barrière tussen het plangebied en de Deelen en zorgt de menselijke activiteit langs de Zwarte Weg voor verstoring van het plangebied. Om deze redenen wordt geen (significant) negatief effect verwacht op de instandhoudingsdoelstelling ten aanzien van Zwarte stern van het Natura 2000-gebied Deelen.

Meervleermuis

De voor het Sneekermeergebied en De Deelen aangewezen soort Meervleermuis maakt gebruik van foerageergebieden en vliegroutes die boven open water en bredere watergangen liggen. Omdat deze biotopen ontbreken binnen het plangebied, wordt deze soort hier niet verwacht. Het is mogelijk dat Meervleermuis gebruik maakt van een vliegroute over het

Nieuwe Heerenveense Kanaal, bijvoorbeeld vanaf mogelijke verblijfplaatsen in Heerenveen naar het foerageergebied Sneekermeer of De Deelen. De beoogde herinrichting heeft geen invloed op de kwaliteit van deze mogelijke vliegroute. Binnen het plangebied komen geen verblijfplaatsen van Meervleermuis voor, omdat gebouwen ontbreken. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelen ten aanzien van Meervleermuis van de beide Natura 2000-gebieden.

Samenvattend

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Sneekermeergebied en Deelen. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden en de bijbehorende natuurwaarden.

Ecologische Hoofdstructuur

Ingrepen in of in de nabijheid van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) mogen geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van gebieden die in het kader van de PEHS zijn aangewezen. Omdat er tussen het plangebied en de ecologische verbindingzone langs het Nieuwe Heerenveense Kanaal nog een strook van ca. 175 m grasland over blijft, valt niet te verwachten dat de beoogde plannen een negatief effect zullen uitoefenen op de wezenlijke waarden en de functionaliteit van deze verbindingzone. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur.

Ganzenfoerageergebieden

Het dichtstbijzijnde Ganzenfoerageergebied ligt op relatief geringe afstand (ca. 375 m) van het plangebied. Tussen het plangebied en het Ganzenfoerageergebied liggen twee brede watergangen en een dubbele spoorlijn met daarlangs opgaande begroeiing. Daardoor kan worden aangenomen dat de beoogde herinrichting geen versturende invloed op het Ganzenfoerageergebied zal uitoefenen. Om die reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de provinciale regelgeving ten aanzien van aangewezen Ganzenfoerageergebieden.

Weidevogelgebieden

Weidevogels zijn gebaat bij openheid in het landschap. De dichtheid van weidevogels wordt negatief beïnvloed door wegen, treinsporen, recreatie, bebouwing en opgaande begroeiing (van Tilborg 1994, Reijnen 1995, Tulp et al. 2002, Vos et al. 2003, Krijgsveld et al. 2004). De genoemde landschappelijke elementen genereren verstoringscontouren van verschillende omvang. Door de herinrichting zal de verstoringscontour van het plangebied en de directe omgeving veranderen, waardoor mogelijk een deel van het gebied, dat door het Streekplan wordt aangeduid als een gebied van openheid en rust, minder geschikt wordt voor weidevogels.

Indien een oppervlakte groter dan 0,5 ha wordt verstoord, is er sprake van compensatieplicht. De compensatie is volgens het Werkplan Weidevogels in Fryslân 2007-2013 (Provincie Fryslân 2006) op verschillende manieren te realiseren.

De initiatiefnemer wordt geadviseerd om in contact te treden met de Provincie Fryslân om te laten bepalen of en voor welke oppervlakte eventueel compensatie noodzakelijk is. Op dit moment is niet duidelijk of en welke oppervlakte door de herinrichting extra wordt verstoord. Hiervoor moeten de huidige en toekomstige verstoringscontour worden

geprojecteerd op de kaart met gebieden van openheid en rust. Hierbij is het van belang om precies aan te geven tot waar het plangebied bebouwd zal worden, omdat de bebouwing de grootste verstoringscontour zal opleveren.

Overige vormen van gebiedsbescherming

In de omgeving van het plangebied liggen geen gebieden die op een andere wijze worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden als de hierboven beschreven regelgeving. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit overige regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming met betrekking tot natuurwaarden.

4.3. EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN EN BEOORDELING

Amfibieën

Door de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied van enkele licht beschermde amfibieënsoorten verloren, zoals Bruine kikker en Gewone pad. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied aanwezig en na voltooiing kunnen enkele van de betreffende soorten mogelijk weer geschikt leefgebied vinden binnen het plangebied, o.a. in de nieuw aan te leggen waterpartijen. Bovendien geldt voor licht beschermde soorten een algehele vrijstelling van het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten worden niet in het plangebied verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van amfibieën.

Broedvogels

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om verstorende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven. Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden die verstoord door de werkzaamheden, dan is er een conflict met de Flora- en faunawet, en moeten de werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode. Dit kan worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen of kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen in het broedseizoen.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten, die indicatief is en niet uitputtend. Nestplaatsen van de soorten die op deze lijst staan, worden niet binnen het plangebied verwacht of worden niet beïnvloed door de herinrichting.

De beoogde inrichting van het plangebied veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het plangebied. Daardoor zal de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Foerageergebied

Door de herinrichting, bijvoorbeeld door aangebrachte verlichtingsbronnen, wordt het plangebied mogelijk minder geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het betreft gezien de omvang van het plangebied slechts een klein deel van het foerageergebied. In de omgeving van het plangebied is bovendien voldoende foerageergebied voor de betreffende soorten aanwezig. Verwacht wordt dat de functionaliteit van het leefgebied van de betreffende vleermuizen niet in gevaar komt. Daarom veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

Vliegroutes

Het is mogelijk dat de begroeiing en de bebouwing langs de Zwarte Weg aan de rand van het plangebied deel uitmaken van vliegroutes van vleermuizen. In de huidige situatie is langs deze lijnvormige structuur (straat)verlichting aanwezig. Verwacht wordt dat eventuele lichtuitstraling vanuit de nieuwe huizen langs de Zwarte Weg geen extra verstoring teweeg zal brengen. Door de beoogde groene inrichting van de oostzijde van het plangebied, kan deze na voltooiing van de herinrichting voor vleermuizen mogelijk fungeren als nieuw lijnvormig element vanuit Vegelinsoord richting het buitengebied. Om deze redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen.

Overige zoogdiersoorten

Licht beschermde zoogdiersoorten

Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten verstoord. Voor de betreffende soorten is in de omgeving voldoende alternatief leefgebied aanwezig en na voltooiing zal een deel van het terrein opnieuw gebruikt kunnen worden (vooral de groensingel). Bovendien geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van ontheffing bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van lichtbeschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar en zwaar beschermde zoogdiersoorten

Het is niet onmogelijk dat de Steenmarter (een deel van) het plangebied gebruikt als foerageergebied, maar in het plangebied zijn zeker geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. Deze middelzwaar beschermde soort wordt niet of nauwelijks bedreigd door de werkzaamheden in het plangebied en heeft voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Er worden geen overige middelzwaar en zwaar beschermde zoogdiersoorten in het plangebied verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar en zwaar beschermde zoogdiersoorten.

4.4. SAMENVATTENDE TABEL

In tabel 1 is samengevat welke beschermde en kritische soorten (mogelijk) in het plangebied en omgeving voorkomen. Aangegeven is voor welke soorten ontheffing moet worden aangevraagd en of daarbij aanvullende voorwaarden gelden om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen.

Tabel 1.

Overzicht van beschermde en kritische planten- en diersoorten die in het plangebied en omgeving voorkomen, met hun status volgens de Flora- en faunawet en Rode Lijsten. De Rode Lijst heeft de categorieën: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB). Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig gezien biotoop en verspreiding, maar niet vastgesteld, (f) = mogelijk foeragerend (v) = mogelijke functie als vliegroute.

Soorten per categorie Flora- en faunawet	Plan- gebied	Om- geving	Rode lijst met status	Ontheffingsaanvraag nodig?
Categorie 1 (lichte bescherming)				
Algemeen voorkomende amfibieënsoorten (zie § 3.2)	(+)	+	-	Nee
Algemeen voorkomende zoogdiersoorten (zie § 3.2)	(+)	+	-	Nee
Categorie 2 (middelzware bescherming)				
Kleine modderkruiper	-	(+)	-	Nee
Steenmarter	(f)	(+)	-	Nee
Categorie 3: (zware bescherming)				
Grote modderkruiper	-	+	KW	Nee
Gestreepte waterroofkever	-	+	-	Nee
Noordse woelmuis	-	+	KW	Nee
Gewone Dwergvleermuis	(v)	+	-	Nee
Ruige dwergvleermuis	(v)	+	-	Nee
Laatvlieger	(v)	+	KW	Nee
Rosse Vleermuis	-	+	KW	Nee
Meervleermuis	-	+	KW	Nee
Watervleermuis	-	+	KW	Nee
Vogels				
Inheemse broedvogels	(+)	+	-	Nee, mits voorwaarden opgevolgd
Jaarrond beschermde nestplaatsen	-	-	-	Nee

5. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van de relevante beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de voorgenomen plannen zich verhouden tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE GEBIEDEN

Weidevogelgebieden

Door de herinrichting wordt mogelijk een deel van een gebied verstoord, dat in het Streekplan staat vermeld als een gebied van openheid en rust. Op dit moment is niet duidelijk of en welke oppervlakte door de herinrichting extra wordt verstoord. De initiatiefnemer wordt geadviseerd om in contact te treden met de Provincie Fryslân om dit te laten bepalen en te laten beoordelen of er compensatie noodzakelijk is.

Overige gebiedsbescherming

De herinrichting veroorzaakt geen conflict met overige wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming met betrekking tot natuurwaarden (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige regelgeving)

5.2. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE SOORTEN

Licht beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten

De beoogde herinrichting veroorzaakt mogelijk negatieve effecten op enkele licht beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten, zoals genoemd in paragraaf 3.2. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van ontheffing bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herinrichting veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze licht beschermde soorten.

Vogels

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarde dat verstoring van broedende vogels wordt voorkomen. In paragraaf 4.3 is uitgelegd hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Overige soorten

Wettelijk beschermde soorten die in deze paragraaf niet worden genoemd, komen naar verwachting niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde herinrichting. De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soorten.

LITERATUUR

- Beemster, N. 2005. Ecologische verkenning randzone De Deelen. A&W-rapport 658. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Boer, E.P. de & E. van Hijum. Libellen in Friesland. Voorlopige verspreidingsatlas 1995-2004. Libellenwerkgroep Friesland "De Hynstebiter", 2005. uitgave in eigen beheer. Warns.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Hut, R.M.G. van der, A. Brenninkmeijer, W. Bijkerk, E. van der Heijden, F. Hoekema & J. Schut 2006. Ecologische toetsing van het verbindingsalternatief in de Planstudie Schiphol-Almere. Passende beoordeling Naardermeer en Voortoets Oostelijke Vechtplassen. A&W-rapport 805. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Koese, B., E.P. de Boer, J.C.M. Cuppen, J. Schut & J. Tienstra 2008. De Gestreepte waterroofkever in Zuidoost-Friesland: inhaalslag 2008. EIS-Nederland, Leiden.
- Koese, B. & J.C.M. Cuppen, 2009. De Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Zuid-Friesland: verspreidingsonderzoek 2009. EIS-Nederland, Leiden
- Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden & S. Dirksen 2004. Verstoringsgevoeligheid van vogels: literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, rapport 03-187, Culemborg / Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Nöllert, A. & C. Nöllert 2001. Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

- Provincie Fryslân 2006. Ecologische verbindingszones in Fryslân. Provinciale Staten Fryslân, Leeuwarden.
- Provincie Fryslân 2007. Streekplan Fryslân 2007. Om de kwaliteit fan de romte. Provinciale Staten Fryslân, Leeuwarden.
- RAVON 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON 34, jaargang 11, nr. 4: p. 61-80.
- Reijnen, M.J.S.M. 1995. Disturbance by car traffic as a threat to breeding birds in the Netherlands. Diss. Rijks Universiteit Leiden, Leiden.
- Tilborg, G. van 1994. Criteria waaraan een goed weidevogelgebied moet voldoen. Rapport Directie Beheer Landbouwgronden, Utrecht.
- Tilborg, G. van 1994. Criteria waaraan een goed weidevogelgebied moet voldoen. Rapport Directie Beheer Landbouwgronden, Utrecht.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Tulp, I., M.J.S.M. Reijnen, C.J.F. ter Braak, E. Waterman, P.J.M. Bergers, S. Dirksen, R.P.H. Snep & W. Nieuwenhuizen 2002. Effect van treinverkeer op dichtheden van weidevogels. Rapportnr. 02-034. Bureau Waardenburg, Culemborg/ Railinfrabeheer, Utrecht.
- Vos, C.C., P.F.M. Opdam & R. Pouwels 2003. Recreatie en biodiversiteit in balans; een ruimtelijke benadering. *Landschap* 20: 3-13.
- Vos, S. (redactie) 2007. Werkatlas Zoogdieren in Fryslân – verspreiding 1990-2006. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Wymenga, E., A. Brenninkmeijer, L. Heikoop & J. Schut (red.) 2006. Speciale Beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân. A&W-rapport 486. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.

Geraadpleegde internetsites

- Digitale Natuuratlas Fryslân:
<http://www.fryslan.nl/binfo4/atlasnatuur/geoportaal.html?atlas=milieu&kaart=dna>
- www.fryslan.nl
- www.minlnv.nl/natura2000
- www.natuurloket.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.naturalis.nl

BIJLAGEN

1. RELEVANTE NATUURWETGEVING

BIJLAGE 1 RELEVANTE NATUURWETGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (paragraaf 1) en soortbescherming (paragraaf 2).

1. GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000 gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvliinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000 gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000 gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000 gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000 gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000 gebieden zijn toegestaan. Voor een

aantal Natura 2000 gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerp-besluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000 gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000 gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000 gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000 gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000 gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000 gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000 gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000 gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000 gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000 gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000 gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000 gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000 gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000 gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000 gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000 gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond

hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven (A) voor het plan zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechterings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

1. Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
2. Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
3. Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
4. Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde

gedragscodes beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor versturende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van het luchtverkeer.
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

1. Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
2. Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
3. Zijn die gevolgen te voorkomen?
4. Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000 gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

1. Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
2. Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
3. Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000 gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (paragraaf 2.1).